Náučný chodník Vulkány dávnej minulosti

Kraj:	Prešovský
Okres:	Vranov nad Topľou
Geomorfologické jednotky:	Východoslovenská pahorkatina a Slanské vrchy
Geologické jednotky:	neogénna panva a sopečné pohorie
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Cabov, obecný úrad
Východisko:	Cabov, obecný úrad
Trasa:	Cabov, obecný úrad – Mazolín (649 m n. m.) – Salancova studnička – sedlo medzi Bielym vrchom (719 m n. m.) a Strechovým vrchom (778 m n. m.)
Dĺžka, prevýšenie:	7,4 km, prevýšenie 560 m
Čas prechodu:	3 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: geovedné, prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je krátko (v oblasti vrchu Mazolín) súbežná so žltou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2024

Aktuálny stav: Informačné panely sú nové (2024).

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Kožare – neformálna skupina mladých z Cabova. Slavomír Pačuta, predseda, 094 14 Cabov č. 119, spacuta@gmail.com

Poznámky: (1) V cieli náučného chodníka sa nachádza oddychová zóna s ohniskom, vrcholovou knihou a samoobslužným bufetom (lesným barom). (2) Do východiska je možné vrátiť sa dolinou Cabovského potoka podľa miestneho zeleného turistického značenia (5,9 km).

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie vzhľadom na náročnosť len pre starších žiakov. Po predchádzajúcej dohode je možné využiť miestneho sprievodcu (kontakt vyššie).

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Cabov. Počtom obyvateľov malá obec južne od Vranova nad Topľou vo Východoslovenskej pahorkatine na Cabovskom potoku, pravostrannom prítoku Tople, pod úpätím Slanských vrchov. Asi v 14. storočí ju založili Rusíni. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1405. Obec bola súčasťou sečovského panstva. Obyvatelia sa venovali najmä poľnohospodárstvu. V druhej polovici 17. storočia mnoho z nich podľahlo epidémii cholery. Cabovčania sa účastnili stavovských povstaní Štefana Bočkaia a Františka Rákocziho II. Architektonickou dominantou obce je jednoloďový neskorobarokový gréckokatolícky chrám Narodenia presvätej Bohorodičky z roku 1804, postavený na mieste oveľa staršieho kamenného a predtým dreveného kostola.

Prírodná pamiatka Zapikan. Chránené územie vo výbežku Východoslovenskej pahorkatiny do úpätia Slanských vrchov západoseverozápadne od Cabova, resp. západne od Davidova vyhlásené v roku 1993 na ochranu rokliny Komorského potoka vo vulkanosedimentárnom súvrství s bralnými formami, previsni a vodopádom na 3 m terénnom stupni. Územie budujú pyroklastiká andezitového vulkanizmu neogénneho stratovulkánu Strechový vrch (dnes 778 m n. m.). Lokalita nesie meno Zapikanova chyža po zbojníkovi, v zemplínskom nárečí zapikanovi, ktorý sa tu podľa povesti ukrýval.

Východoslovenská pahorkatina. Úzky geomorfologický celok lemujúci zo západnej a severnej strany Východoslovenskú rovinu, s ktorou na juhovýchode Slovenska tvorí geomorfologickú oblasť Východoslovenská nížina a do ktorej lalokovito vniká svojimi výbežkami. Siaha od slovensko-maďarskej štátnej hranice pri Čerhove k Vranovu nad Topľou a severným okolím Michaloviec a Sobraniec prechádza k slovensko-ukrajinskej štátnej hranici. Susediacimi geomorfologickými celkami okrem Východoslovenskej roviny sú na juhu Zemplínske vrchy, na západe Slanské vrchy a na severe Beskydské predhorie a Vihorlatské vrchy. Ide o zvyšok neogénneho povrchu (morské a jazerné íly, štrky) na okraji tektonickej zníženiny Veľkej Dunajskej kotliny rozčlenený vodnými tokmi, stekajúcimi z okolitých pohorí, okolo ktorých sú zachované ich v pleistocéne uložené náplavové kužele (hlinité štrky) a riečne terasy (štrkopiesky) a úzke pásy holocénnych nív (prevažne hliny). Časti neogénneho podložia sú prekryté pleistocénnymi nánosmi spraší a naviatych pieskov. V najvýchodnejšej časti

pahorkatinu budujú popri eolických a proluviálnych sedimentoch najmä neogénne andezity kontaktu Vihorlatských vrchov. Reliéf je prevažne pahorkatinný, na východe na andezitoch – kde aj kulminuje (Dúbravka 397 m n. m.) –, až podvrchovinný, mierne až stredne zvlnený so širokými plochými chrbtami. Rovinný reliéf je na širších nivách hlavných vodných tokov (Topľa, Ondava, Laborec). V silno zamočiarenom území pod južným úpätím Vihorlatských vrchov, zvanom Podvihorlatské blatá, bola v rokoch 1961 – 1965 vybudovaná Zemplínska šírava, plochou druhá najväčšia vodná nádrž na Slovensku, slúžiaca na zavlažovanie, ochranu pred povodňami, ako vodný zdroj pre priemysel a rekreačné účely. Táto pahorkatina má monotónnejšiu vegetačnú pokrývku ako ostatné pahorkatiny na Slovensku. Prevažujúcu ornú pôdu striedajú dubovo-hrabové lesné spoločenstvá, pozdĺž vodných tokov rastú vŕbovo-topoľové lužné lesy. Svojou teplou a prevažne mierne suchou klímou je územie vhodné na pestovanie viniča a tvorí Východoslovenskú vinohradnícku oblasť.

Slanské vrchy. Mohutné, prevažne zalesnené pohorie na východnom Slovensku s pretiahnutým pôdorysom severo-južného smeru, dlhé asi 50 km s max. šírkou okolo 15 km, zužujúce sa na dvoch miestach – v oblasti Dargovského priesmyku a Slanského sedla – len na 1 – 2 km. Zaberá územie medzi Vyšnou Šebastovou, Herľanmi, Skárošom, Kazimírom, Zámutovom a Okružnou. Južné, asi 28 km dlhé ohraničenie pohoria (medzi Skárošom a Kazimírom) tvorí slovensko-maďarská štátna hranica, za ktorou pokračuje ešte v dĺžke zhruba 10 km ako Szalánci-hegység. Pohorie s hrasťovou štruktúrou, vyzdvihnuté pozdĺž severo-južných okrajových zlomov, budujú v prevažnej miere neogénne andezity a ich pyroklastiká, len ojedinele v južnej časti dacity. Priečne zlomy pohorie členia na nerovnako vyzdvihnuté časti – podcelky –, z ktorých najvyšším je Šimonka (1 092 m n. m.) na severe pohoria. V strednej časti sú na niekoľkých miestach obnažené intrúzie dioritového porfyritu. Odrazom stratovulkanickej a mladšej hrasťovej stavby je silno členitý hornatinový reliéf so skalnými hrebeňmi a bralami na vyvetrávajúcich lávových prúdoch a s odlesnenými kotlinkami (Zlatobanská, Lúčinská, Banská) a brázdami (Salašská) s hladko modelovaným reliéfom na komplexoch relatívne menej odolných tufov. Pre uvedené horninové kombinácie a členitý reliéf je typický výskyt zosuvov. V najužších častiach na juhu pohorie križujú dopravné komunikácie medzinárodného významu – Dargovským priesmykom (473 m n. m.) vedie cesta I. triedy 19 z Košíc na slovensko-ukrajinskú hranicu vo Vyšnom Nemeckom a Slanským sedlom (312 m n. m.) prechádza viackoľajná železničná trať 190 Košice – Čierna nad Tisou.

Názvy informačných panelov

1. Vulkány dávnej minulosti
2. Ako fungujú sopky
3. Stratovulkán Strechový vrch
4. Slanské vrchy
5. Supervulkán Štiavnica
6. Európske vulkány
7. Vihorlatské vrchy
8. Sila vulkánov
9. Zelená energia
10. Vitajte na sopke!

MAZOLÍN

Mazolín
Strechový stratovulkán
Ako fungujú sopky?
Sila vulkánov
Zelená energia
Vitajte na sopke!
Strechový vrch
779
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

MAPPY.COM